

Hantos. „A jól megválasztott cél: közösségteremtő erő” 30 évvel ezelőtt történt

Mészáros Zsuzsa

Gyakran kérdezik tőlem, hogy mióta dolgozom közösségekkel, mi volt az első élményem, ami meghatározta azt, hogy hosszú ideje fogva tart a közösségi szemléletmód és a közösségben való tevékenykedés.

Azt, hogy 30 éve kezdődött, persze az olvasó nem tudja, és én sem gondoltam eddig, hogy már ennyi ideje művelem a közösségi létformát. Nemrégiben azonban a Facebook segítségével rátaláltam egy volt pedagógus kollégámra, aki akkor látott bennem annyi fantáziát, hogy megnyissa előttem ezt az utat. Az általa megosztott *Közművelődés Fejér Megyében* c. folyóirat 1989. 1-2. számában írt cikkeket olvasva felfedeztem, hogy ez az én történetem is, de még inkább egy közösségfejlesztési folyamat valóságos lépéseinek kibontása. Úgy éreztem, hogy ezt érdemes megosztani a közösségfejlesztés iránt érdeklődőkkel. A cikkekből olyan összefoglalót készítettem, amely a folyamat egészére rálátást nyújt. S hogy mindez még a rendszerváltás előtt történt, alig hihető. A valóságos közösségi akarat ereje azonban, úgy tűnik, rendszertől független. A kezdeményezők bátorsága, a melléjük állók jóakarata, a közösségért való tenni akarásuk, hitük a közös jóban áthidalta az éppen zajló rendszerváltást.

Az én történetem 1986-ban kezdődött, akkor, amikor férjemmel és fél éves kisgyerekemmel Hantásra költöztünk, gondolván, hogy vidéken jobb lesz felnőni a gyerekeknek, s a szolgálati lakással a lakhatásunk is megoldódik. Amikor 1 éves lett a kisfiam, be is tölthettem az iskolában a megüresedett tanítói állást. Különlegesnek láttuk ezt a kis falut, amikor először odamentünk, hiszen akkor még nem volt megszokott, hogy apuka menjen gyes-re a cseperedő gyermekkel. Mi pedig így kaptunk állást és szolgálati lakást. Osztálytanítóként a 14 kisiskolással töltött felejthetetlen 4 év mellett a klubkönyvtár, a művelődési ház vezetése, a kibontakozó közösségi folyamatban való részvétel jelentette azt a meghatározó élményt, amely egész életutamon elkísért.

Gyömörei Barnáné tanárnő őszinte hittel állt neki a helyi kulturális, közösségi élet szervezésének, amely szervesen összefolyt a park közösségi tervezésével. Ács Sándorné így írt erről:

„A történetből kitűnik, hogy egy jól megválasztott cél hogyan tudja megmozgatni, felszínre hozni az emberekben szunnyadó tenni vágyást, tehetséget és a közös cselekvés hogyan tud közösséget kovácsolni. Mindezt csak jól működő csapatmunkával lehetett megvalósítani, ahol ki-ki a maga szakterülete, tehetsége szerint teszi a dolgát. Jó lenne, ha ez országos szinten is így lenne.” (Hangyál és társai, 1989:13)

„Kiderült, hogy többen is egyet akarunk, csak nem tudunk egymásról.

Közben letelepedett a faluban egy fiatal tanító-nő is a családjával, akit, lelkesedését és energiáját látva, a művelődési ház vezetésével bíztunk meg.” (Gyömörei, 1989: 19)

„Bármilyen különös is, de a történet egy parkkal kezdődött.” (Bolye, 1989: 17)

Bolye Ferenc, aki kezdeményezője és megvalósítója is volt a község központjában lévő elhanyagolt park felújításának, kitűnően leírta a tervezés lépéseit, ami önmagában is egy valódi közösségfejlesztő folyamat volt. A helyi lelkes emberek mellett, a szomszéd faluban élő Ács Sándorné agrármérnök személye, hozzáállása, széles látóköre és közösség iránti tisztelete tette megkérdőjelezhetetlenné a demokratikus alapokon nyugvó építkezést. „Először is falugyűlést hívtunk össze, melyen közöltük a falu lakosságával az örvendetes hírt, és előadtuk a terveket. Ennek a falugyűlésnek különlegessége volt Gyimesi Károly előadása a község múltjáról, mely igen nagy tetszést aratott. Felemelő volt látni a falu apraját-nagyját, amint csillogó szemmel hallgatták a község dicsőséges középkori kun múlt-

járól szóló történeteket, azt, hogy Hantos valaha a környék legjelentősebb települése volt." (Bolye uo.)

A park helyreállításának tervével pályázatot nyújtottak be a TV Natúra Szerkesztőség által kiírt *Szebb, emberibb környezetért* pályázatára, amelyet el is nyertek.

Először is megpróbálták felderíteni, hogy milyen lehetett a park eredeti állapotában. Kutattak a Levéltárban, felkeresték az eredeti állapotokat ismerőket. Ezzel párhuzamosan Mészáros Lajos kertészmérnök segítségével feltérképezték a park állapotát. Ez a térkép szolgált alapul a terv készítésénél, mert cél a megmaradt terület megmentésére, fejlesztésére tevődött át.

„A tervezés során három fő szempontot tartottunk szem előtt:

1. A park eredeti jellegét ne változtassuk meg.
2. Az új létesítmények a közösséget szolgálják, a falu lakosságának igényei szerint.
3. Állítsunk emléket a falu múltjának legfényesebb korszakának - a középkori kun kapitányságnak.” (Bolye uo.)

A falu öröme az MTV *Tájkép* című műsorában 1988 tavaszán bemutatták Hantost.

Egy park tervezése annyi időt vesz igénybe, mint a kivitelezés - mondta a kertészmérnök.

A jelenlegi állapot feltérképezése után az igények felmérése következett. Felvettük a kapcsolatot az iskola tanári karával, az ő szempontjaikat is figyelembe véve döntöttünk.

1. A park legszebb, legépebb részét érintetlenül kell hagyni, itt csak az ápolás a cél
2. A valamikori tenispálya helyén ismét tenispálya került a tervbe, mellette játszótér. Sétáló utak, padok, szeméttárolók, a kultúrház mellett szabadterei táncter. Mindezek, szabadidőpark jelleggel, a közösséget szolgáló létesítmények.
3. A „Kun emlékkert” helye a kultúrház bejárat felőli oldalán került kijelölésre.

Az így előkészített tervet Mészáros Lajos készítette el számunkra, ingyen. Az általa készített tervet a falu több pontján kifüggesztettük." (kiemelések Bolye cikkéből, uott)

Számba vettük a lehetséges pénzforrásokat is: vasgyűjtésből származó összeg, ingyen fuvar, pénzbeli támogatás, önkéntes munka. A bálók bevételeit is a parkra fordítottuk.

A közösség újabb és újabb kapcsolatokat épített. A Kertészeti Egyetem egy *Óshaza* növényeiből álló gyűjteményt ajánlott fel. Az MTA Soros Alapítvány és a TIT Népfőiskolai Társaság pályázatán

faluszeminárium szervezésére 10.000 Ft-ot nyertünk.

Két tanfolyam indult: citeratanfolyam 17 gyereknek, angol nyelvtanfolyam 25 fő részvételével.

Minden jelentősebb esemény videoszalagra került.

„Nem elsősorban a körülményeken, hanem az embereken múlik minden” (Bolye, uott). A parképítés folyamán többször hívtunk össze falugyűlést, ahol a munka állásáról szóló beszámoló mellett Gyimesi Károly, a környék múltját kiválóan ismerő helytörténész tartott előadásokat." (Hangyál és társai uo.)

1988 októberében honfoglaláskori jurta rekonstrukcióját állítottuk fel a falunapon, mellette kölcsön kapott rackajuhok legeltek, a jurtában pedig történelmi játékokban vehettek részt a gyerekek. A kultúrházban a környéken talált régészeti leletekből kiállítást állított össze Gyimesi Károly.

Arra az első, meghatározó, a közösségépítést megkoronázó Ki-mit-tud-ra táncsoport alakult alsós és felsős gyerekekből, 14-20 év közötti fiatalokból és középkorú férfiakból. Népdalkör, 17 gyerekből álló citerazenekar, aerobic táncsoport, kamarakórus kezdte meg működését. E közösségek szerveződése nem állt meg a faluban történő bemutatkozással, hanem a szomszédos és környező falvakban is elindultunk, hogy ott is ösztönözzük az önszerveződő kulturális életet. Jurta nap, szüreti felvonulás, egészségügyi hét, nyugdíjas klub, faluszemináriumi előadások helytörténeti, népzenei, környezetvédelmi témában – mindezek az ünnepeket és hétköznapiakat is emlékeztetéssé tették.

„Csak ezalatt a másfél év alatt is rengeteg élményben volt része a már 80-as létszámot is meghaladó közösségnek és persze a közönségnek, a falunak is. Közelebb kerültek egymáshoz a családok, jó hangulatú próbák oldják a mindennapok feszültségét, helyben is találnak programot a fiatalok, kialakult az emberekben egy egészséges büszkeség a lakóhelyükre, erősödik az idetartozás érzése.” (Gyömörei, 1989:20)

Ekkor kezdődött el a népfőiskola tervezése, amelyre jó alapot adtak a faluszemináriumok. Az idő előrehaladtával a kapcsolatok szélesedése egész Dániáig vezetett. Bolye Ferenc ott szerzett olyan inspirációt, amely útjára indította a később megvalósuló Kishantosi Vidékfejlesztési Központot és Népfőiskolát, ökológiai mintagazdaságot, amely több mint 20 évig mindenkinek példát mutató

módon működött. A közösség nem adta fel és nem is adja fel, akárhogy is változzanak a társadalmi viszonyok.

Összefoglalásként, közösségfejlesztőként rátekintve a folyamatra, a következő tényezőket tartom fontosnak kiemelni:

- közös cél
- elkötelezett kezdeményezők
- minden érintett bevonása, és véleményének, tudásának, tenni akarásának figyelembevétele
- a közösség hagyományainak tisztelete
- nyilvánosság befelé és kifelé
- demokratikus döntés előkészítés és döntés
- tervezés, közösségi módon
- egyenrangú partnerség
- sokoldalú megközelítés, hogy mindenki megtalálja a helyét
- minden korosztály megszólítása
- pozitív hozzáállás
- innovatív megközelítés

- a helyi erőforrások figyelembevétele, támogatók megnyerése

A folyamat részeseként köszönettel tartozom mindazoknak, akik ebben a szép közösségi munkában fontosnak tartották a szerepemet és lehetőséget adtak a tanulásra.

2018.06.09.

Felhasznált források:

Közművelődés Fejér Megyében 1989/1-2. szám, Megyei Művelődési Központ. Felelős kiadó: Kovács György, s benne:

- Hangyál Attila Ferenc - Ács Sándorné - Miklós Gergely - Virágh József: Hantosiak a szebb emberibb környezetért.
- Bolye Ferenc: Egy pályázat története.
- Gyömörei Barnáné: Kultúra és közösség.
- Garamszeginé Mészáros Zsuzsa: Hogyan lettem népművelővé?

